

SAMENWERKENDE REKENKAMERCOMMISSIES
GEMEENTEN
ELBURG - HATTEM - NUNSPEET - OLDEBROEK - PUTTEN

JAARVERSLAG

2023

Rekenkamers Elburg, Hattem, Nunspeet, Oldebroek, Putten

Mei 2024

Voorwoord

Beste gemeenteraden en andere belangstellenden,

Namens de samenwerkende Rekenkamers van de gemeenten Elburg, Hattem, Nunspeet, Oldebroek en Putten mag ik als voorzitter het voorwoord van het jaarverslag van de gezamenlijke Rekenkamercommissie over 2023 aanbieden. In zekere zin is dit jaarverslag bijzonder, omdat dit het laatste jaarverslag is van de rekenkamercommissie. Immers, vanaf 2024 zijn door een wetswijziging alle rekenkamercommissies beëindigd en omgezet naar rekenkamers.

Ook in dit jaarverslag leggen we weer transparant verantwoording af over de activiteiten van het afgelopen jaar. Als we terugkijken, dan kunnen we het afgelopen jaar indelen in drie overzichtelijke blokken: kennismaken, de basis en nieuw onderzoek.

In het eerste blok kunnen we vertellen dat Peter Niemeijer in januari van 2023 is gestart als voorzitter en Michel Bergshoef in juni als nieuw lid. Beiden hebben het afgelopen jaar kennisgemaakt met de andere leden en ambtelijk secretarissen van de rekenkamercommissie en zich de huidige werkwijzen eigen gemaakt.

Daarnaast zijn we het afgelopen jaar druk geweest met de basis. Zo hebben we het jaarverslag en de begroting vastgesteld, taken opnieuw gedefinieerd en (her)verdeeld, vacatures ingevuld en de content op de website geactualiseerd. Een ander belangrijk thema was de voorbereiding op de nieuwe wet decentrale rekenkamers die per 1 januari 2024 is ingegaan. In december zijn alle zittende leden opnieuw door de raden benoemd.

We hebben met elkaar geëvalueerd en nagedacht over de meest passende nieuwe rekenkamervorm. We hebben gekozen voor het voorzittersmodel. Veel blijft hetzelfde, maar er zijn enkele verschillen. Zo is de klankbordgroep van raadsleden nieuw, hebben we een nieuwe verordening op de rekenkamers en is de benoemingsperiode nu 6 in plaats van 4 jaar. Ook hebben we – o.a. met de komst van de gemeente Hattem – een aantal zaken geactualiseerd, zoals het reglement van orde en het onderzoeksprotocol. Ook hebben we het jaar benut om alvast na te denken over een gezamenlijke digitale werkomgeving, zodat we veilig en efficiënt met elkaar kunnen communiceren en samenwerken. Die uitwerking krijgt in 2024 zijn beslag.

Het derde, laatste en meteen ook het belangrijkste blok is dat we het afgelopen jaar het onderzoek naar ICT hebben opgestart. In 2022 waren de eerste stappen daartoe al gezet, maar met een voltallige rekenkamercommissie konden we daar nu goed invulling aan geven. Omdat ICT een breed maar ook technisch onderwerp is, hebben we het zoveel mogelijk getracht in te kaderen. De focus van het onderzoek ligt op informatieveiligheid en privacy. Daarbij kijken we naar het beleid van de verschillende gemeenten, of dat beleid voldoende waarborgen voor een effectieve en efficiënte uitvoering biedt en of van elkaar geleerd kan worden. Na selectie hebben we ervoor gekozen om het onderzoek uit te laten voeren door onderzoeksbureau P&P. In september is het onderzoek echt gestart met diverse interviews bij de gemeenten en opvraag van documenten. We verwachten dat we het

definitieve rapport medio 2024 kunnen uitbrengen en na de zomer kunnen toelichten in de raden.

Voor het volgende onderzoek hebben we na zorgvuldige overweging gekozen voor het armoede- en schuldenbeleid. We willen het beleid en de uitvoering in beeld brengen en de preventieve werking die ervanuit gaat. We hopen antwoord te krijgen op de vraag: worden de belangrijkste doelgroepen bereikt en worden zij hiermee ook geholpen? Daarbij gaan we ook kijken naar de overeenkomsten en verschillen tussen de vijf gemeenten, vooral met het doel om van elkaar te kunnen leren. We zien uit naar dit onderzoek!

Ter afsluiting kijk ik alvast vooruit. Nu de basis als Rekenkamer staat ligt de focus op het doen van onderzoek en het daarover rapporteren. We ronden het ICT-onderzoek af, we starten het onderzoek naar het armoede- en schuldenbeleid op en we gaan met elkaar in gesprek om te komen tot een nieuwe en rijke onderzoeksagenda 2025-2026.

Met hartelijke groet,

Peter Niemeijer,

voorzitter samenwerkende Rekenkamers gemeenten Elburg, Hattem, Nunspeet, Oldebroek en Putten

Inleiding

In de Gemeentewet is het instrument van rekenkameronderzoek opgenomen. De doelstelling hiervan is versterking van de controlerende rol van de gemeenteraad. Dit gebeurt door onderzoek te doen naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het gevoerde bestuur. De onderzoeksbevindingen worden inclusief conclusies en aanbevelingen gerapporteerd aan de raad. De onderzoeksrapporten zijn in principe openbaar.

De samenwerking van de gemeenten Elburg, Nunspeet, Oldebroek en Putten om uitvoering te geven aan de bepalingen in de Gemeentewet over het rekenkameronderzoek dateert van 2006. Met ingang van 2022 is de gemeente Hattem toegetreden.

Aan de basis van de samenwerking ligt een onderlinge overeenkomst ten grondslag. De invulling van de rekenkamercommissies van de vijf gemeenten is door middel van een personele unie. Dat wil zeggen bemensing door dezelfde externe voorzitter en externe leden, die benoemd zijn door de vijf individuele gemeenteraden.

Aan de instelling, werkzaamheden en bevoegdheden van de rekenkamercommissie ligt per gemeente een verordening ten grondslag. Deze verordening is voor elk van de deelnemende gemeenten zoveel mogelijk identiek.

In 2023 is de Wet versterking decentrale rekenkamers in werking getreden (wijziging Gemeentewet). Deze wetswijziging betekent met name de verplichte overgang per 1 januari 2024 van rekenkamercommissie op rekenkamer als organisatievorm, en biedt ruimere onderzoeksbevoegdheden. In verband daarmee is een nieuwe verordening opgesteld en vastgesteld. En zijn de voorzitter en leden opnieuw benoemd, nu voor de wettelijke periode van 6 jaar.

Leden en ambtelijke ondersteuning

De samenstelling van de commissies in 2023 was als volgt:

- De heer H.W.P. Niemeijer, voorzitter (vanaf 1 januari 2023)
- De heer M.J. Tamse, lid (herbenoemd per 1 juni 2020)
- Mevrouw Ö. Durmus, lid (tot 1 maart 2023)
- De heer M.M. Bergshoef, lid (vanaf 1 juni 2023).

Als ambtelijk secretarissen van de commissies treden op:

- gemeente Elburg, mevrouw D.H.A.A. Kassing, raadsgriffier
- gemeente Hattem, mevrouw E. Landman, medewerker raadsgriffie (januari – maart), mevrouw I.M. Westhoff, raadsgriffier (april – november), de heer G. Winters, raadsgriffier a.i. (november – december)
- gemeente Nunspeet, de heer J.L. van den Broek, raadsgriffier
- gemeente Oldebroek, de heer J. Tabak, raadsgriffier
- gemeente Putten, mevrouw E.G. van Drie-Timmer, raadsgriffier.

Missie, visie en doelstelling

De samenwerkende rekenkamercommissies zien het als hun missie om de controlerende rol van de gemeenteraden te versterken met behulp van haar onderzoeksrapporten.

In de visie van de rekenkamercommissie ondersteunt zij de gemeenteraden door het onafhankelijk uitvoeren van gevraagd en ongevraagd onderzoek naar de doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid en naar de doelmatige en rechtmatige voorbereiding en uitvoering daarvan. Verder wil de rekenkamercommissie laten zien wat er terecht is gekomen van gemeentelijke beleidsvoornemens. Tenslotte wil de rekenkamercommissie handvatten bieden aan de gemeentelijke organisaties om te komen tot efficiëntere en effectievere werkwijzen.

De rekenkamercommissie wil op deze wijze een bijdrage leveren aan:

- de kwaliteit van het lokale bestuur;
- de transparantie van het gemeentelijk handelen;
- de versterking van de publieke verantwoording daarover.

Om het belang en het werk van de rekenkamercommissie een bredere bekendheid te geven, staat er informatie op de gemeentelijke websites.

Vergaderingen

De commissie kent gewone vergaderingen en vergaderingen van de begeleidingscommissie van een onderzoek.

In de gewone vergaderingen komen de huishoudelijke zaken aan de orde zoals begroting, jaarverslag, onderzoeksonderwerpen, stand van zaken uitvoering onderzoeken e.d. Ook worden de conceptversies van de onderzoeksrapporten daarin besproken.

In 2023 waren er 10 (gewone) vergaderingen. Deze vergaderingen worden afwisselend in één van de gemeentehuizen van de deelnemende gemeenten gehouden, waarbij de gastgemeente de voorbereiding en verslaglegging verzorgt.

In vergaderingen van een begeleidingscommissie wordt een specifiek onderzoek besproken. Deze vergaderingen worden vooral gebruikt om stappen in een onderzoek inhoudelijk voor te bereiden, de voortgang van het onderzoek te bewaken en tussentijdse onderzoeksresultaten te bespreken.

Financiën

De rekenkamercommissie is bevoegd binnen de aan haar bij de gemeentebegrotingen beschikbaar gestelde budgetten uitgaven te doen voor de uitvoering van haar taken.

Ten laste van de budgetten komen in ieder geval de volgende kosten:

- de vergoedingen aan de externe leden;
- ingeschakelde externe deskundigen in het kader van uitbesteding van onderzoekswerkzaamheden.

De deelnemende gemeenten dragen de kosten voor een gelijk deel. Dit is met uitzondering van de kosten van de uren van de ambtelijk secretarissen. Oorspronkelijk, bij de invoering

van het instrument rekenkameronderzoek, is het uitgangspunt voor de financiering € 1,- per inwoner geweest; de landelijk gehanteerde norm. Dit uitgangspunt is in onze praktijk losgelaten. Het richtsnoer is, naast dekking van de kosten voor de leden van de rekenkamercommissie, voldoende budget voor gezamenlijk onderzoek op basis van de afgesproken onderzoeksfrequentie (per jaar één onderzoek opleveren en een volgend onderzoek opstarten).

Met ingang van 1 juni 2016 is op basis van een notitie van de ambtelijk secretarissen een vaste jaarlijkse vergoeding ingevoerd voor de voorzitter en de leden. Dit om te komen tot een evenwichtiger en eenvoudiger vergoedingensystematiek, met bovendien minder administratie.

De hoogte van de jaarvergoeding is bepaald op € 6.100,- voor de voorzitter en € 5.200,- voor elk van de leden. Er vindt geen indexatie plaats.

Financieel verantwoordingsoverzicht

Dit overzicht betreft de gezamenlijk gemaakte kosten. Het is mogelijk dat gemeenten daarnaast individueel rekenkameronderzoek laten uitvoeren en de kosten daarvan ten laste brengen van het eigen rekenkamerbudget; deze kosten zijn niet verwerkt in onderstaand overzicht.

Elke commissie – de samenwerking betreft immers in principe vijf samenwerkende lokale commissies – legt via de gemeentelijke jaarrekening afzonderlijk en feitelijk verantwoording af aan de eigen gemeente.

2023	Elburg	Hattem	Oldebroek	Nunspeet	Putten	Totaal
Budget (volgens gem. begroting)	€ 18.559	€ 16.000	€ 18.227	€ 22.889	€ 20.000	€ 95.675
Uitgaven (excl. btw)						
a. leden	2.156*	2.156*	2.156*	2.156*	2.156*	10.780
b. onderzoek	6.514	6.514	6.514	6.514	6.514	32.570
c. contributie	1.015**	0	0	0	0	1.015
d. overig	136	136	161	136	269	838
Uitgaven	€ 9.821	€ 8.806	€ 8.831	€ 8.806	€ 8.939	€ 45.203

* minder dan begroot i.v.m. vacature lid maart - mei en i.v.m. correctie teveel in rekening gebracht over 2022

** lidmaatschap mede namens de andere gemeenten

Onderzoeken

Algemeen

Het onderzoeksterrein van de rekenkamercommissie strekt zich uit over alle organen, diensten en instellingen waarvoor de gemeente bestuurlijk verantwoordelijk is of waarvan de gemeente geheel of in belangrijke mate de activiteiten bekostigt. Daarbinnen kunnen alle zaken die belangrijk zijn voor een doelmatig, doeltreffend en rechtmatig beleid en beheer van

de gemeente door de commissie aan de orde worden gesteld. De rekenkamercommissie doet dit door middel van onderzoeken, evaluaties en toetsing van doelen, resultaten, procedures, instrumenten, financiën, beleid en bestuur.

De hiervoor genoemde Wet versterking decentrale rekenkamers heeft het werkkterrein uitgebreid en versterkt. Het gaat daarbij om onderzoeksbevoegdheden bij:

- naamloze vennootschappen en besloten vennootschappen;
- privaatrechtelijke rechtspersonen waaraan een gemeente een subsidie, garantie en/of lening heeft verstrekt;
- inkoop- en contractrelaties met privaatrechtelijke rechtspersonen.

De reikwijdte van de onderzoeksbevoegdheden wordt verduidelijkt. De term “gevoerde bestuur” in artikel 182 Gemeentewet wordt vervangen door “gevoerde beleid”. Dit maakt duidelijk dat de bevoegdheid ruim moet worden opgevat: beleidsvoorbereiding, beleidsvorming, beleidsvaststelling, beleidsuitvoering en beleidseffecten vallen hieronder, maar ook het functioneren van de ambtelijke organisatie, die het gemeentebestuur bij zijn taakvervulling ten dienste staat, en de politieke organisatie van de gemeente. Ook de politieke organisatie en de ambtelijke organisatie die het gemeentebestuur ondersteunt kunnen dus onderwerp zijn van rekenkameronderzoek.

Het is de bevoegdheid van de rekenkamercommissie om zelf te bepalen welke onderwerpen zij onderzoekt, op welke wijze dat gebeurt en op welk moment zij dat doet. De rekenkamercommissie hecht er waarde aan dat ook de gemeenteraad ideeën voor mogelijke onderzoeken kan aanreiken.

De commissie stelt prioriteiten in de onderwerpen en het soort onderzoek. Een onderwerp moet passen binnen de taakopdracht van de commissie en moet bijdragen aan de missie. De raad wordt vóór de start van een onderzoek geïnformeerd over een onderzoeksopzet. De rekenkamercommissie hanteert een onderzoeksprotocol en kwaliteitskader bij het uitvoeren van onderzoeken.

In het algemeen volgt de rekenkamercommissie de volgende criteria bij de onderwerpselectie. Er is sprake van:

- een maatschappelijk belang;
- een financieel belang;
- risico's inzake doelmatigheid, doeltreffendheid of rechtmatigheid van het gevoerde beleid;
- twijfel over de uitvoering;
- geschiktheid voor rekenkameronderzoek.

De rekenkamercommissie werkt met een onderzoeksprogramma en een groslijst van potentiële onderwerpen. Deze onderwerpen komen van de commissie zelf, maar ook van de raden die aan de samenwerking deelnemen. Tweejaarlijks worden de gemeenteraden, in het kader van vernieuwing van het onderzoeksprogramma, gevraagd of zij aanvullingen op de groslijst hebben. De wijze van inventariseren van onderwerpen bij de raden kan variëren: op schriftelijk verzoek, met behulp van een online enquête of door middel van een gesprek met een raadscommissie of het presidium. Het huidige onderzoeksprogramma heeft om reden van personele wisseling in de rekenkamercommissie (opvolging voorzitter) een langere looptijd: tot en met 2024.

Afgeronde onderzoeken in 2023

In dit verslagjaar zijn er geen onderzoeken afgerond.

Lopende onderzoeken in 2023

Het onderzoek naar informatieveiligheid is gestart. De focus van dit onderzoek richt zich op de vraag of de staat van de informatiebeveiliging voldoet, of de veiligheid van gegevens voldoende geborgd is.

Effecten en vervolg uitgevoerde onderzoeken, waarvan de resultaten in 2023 zijn aangeboden

Voor 2023 niet van toepassing.